

DM Forum, Processer og Organisation

Afrapportering: Leverance 1: Opsummering

Version 2, 2019-01-03

Indholdsfortegnelse

Opsummering.....	1
Leverance 1a: Indhente erfaring med Canvasmodellen	2
Leverance 1b: Organisationsdiagram for mulig/eksisterende supportorganisation på AAU, DTU, KU og SDU	2
Leverance 1c: Intern interessentanalyse for AAU, KU, DTU og SDU.	3
Leverance 1d: Kort opsummering af interessentanalyser	3
AAU	3
DTU	3
KU.....	4
SDU	5
Leverance 1e: Erfaringer med RISEmodellen for KU's RDM	5
Leverance 1f: Udfordringer/gaps/barrierer	6
AAU	6
DTU	7
KU.....	7
SDU	7
Afsluttende kommentar.....	8
Fortsat samarbejde vil være nyttigt.....	8
Bilag A: RISE modellen afprøvet på KU's RDM, se: ProcOrg_Leverance1e_RISEmodellen_KU_RDM_2018.pdf	
Bilag B: Forskningsdata management på Danmarks Tekniske Universitet: Gap analyse, se: ProcOrg_Leverance1_DTU_RDM Udfordringer-2018-11-06.pdf	

Opsummering

Denne leverance rapporterer på Leverance 1:

- Indhente erfaring med Canvasmodellen ved at den udfyldes for to institutioner.
- Organisationsdiagram for mulig/eksisterende supportorganisation på AAU, KU, DTU, evt SDU
- Intern interessentanalyse for AAU, KU, DTU, evt SDU, der alene deles i aktivitetsgruppen.
- Kort opsummering baseret på interessentanalyse der kan deles med forum.

e) Indhente erfaringer med RISEmodellen til at afdække en institutions RDM-niveau

f) Liste af processer der mangler institutionsfokus for på AAU, KU, DTU, evt SDU

Nogle af delleverancerne er allerede afleveret og afrapporteret i DM Forum. For at give et samlet overblik gennemgås i det følgende de konkrete resultater og beskrivelser mv.

Afleveringerne kan downloades fra:

<https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1REV8t4AeR5bNVj1BXCGLN8BQKoQ0J-VE>

AAU, DTU, KU og SDU har bidraget til leverance 1. ITU og AU har deltaget i møder og diskussioner, men har ikke været forpligtet til at bidrage skriftligt til leverance 2¹.

Yderligere er der til DM Forummødet i december 2018 udarbejdet en oversigt over status for RDM politikker på en række institutioner: AAU, DTU, KU, SDU. På mødet blev suppleret med status for RUC og efter mødet er informationen fra CBS indskrevet i referatet fra mødet.

Tilgangen i arbejdet har været at orientere, inspirere og diskutere. Det er vores opfattelse at samarbejdet mellem institutionerne har givet energi ind i de lokale RDM-grupper og dermed været et godt bidrag til RDM arbejdet på de enkelte institutioner.

Leverance 1a: Indhente erfaring med Canvasmodellen

Canvas-modellen er blevet testet af to institutioner. Som nævnt på DM Forum-mødet, så synes vi i gruppen ikke at det tilføjer yderligere at arbejde med den for de andre institutioner i september 2018. Vi var en del der fulgte TtT-kursus i bl.a. canvas-modellen i juni og på det tidspunkt fandt vi modellen nyttig og oplysende. Men vi har i gruppen i oktober konkluderet at vi der var et andet sted i processen vedrørende RDM end vi var i juni. En spinoff-aktivitet fra TtT-kurset om canvas-modellen er dog at modellen gav os et øget fokus på interessenter, og det har vi arbejdet en del med internt i gruppen, og det arbejde har vi også fundet nyttigt i forståelsen af processerne omkring RDM.

Canvas-modellerne for KU og AAU kan findes her:

<https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1REV8t4AeR5bNVj1BXCGLN8BQKoQ0J-VE>, som:

L1a_Canvas_AAU_27-09-2018.pdf

L1a_The-business-model-canvas_KU_Lov1.pdf

Leverance 1b: Organisationsdiagram for mulig/eksisterende supportorganisation på AAU, DTU, KU og SDU

Organiseringen af institutionerne set fra et RDM perspektiv er meget forskellig, hvilket også fremgår af de allerede afleverede organisationsbeskrivelser. Disse beskrivelser ligger på det delte drev og er navngivet med prefix "L1b_".

L1b_Organisation på AAU.pdf

L1b_Organisationsdiagram RDM SDUB.docx

¹ Aktiviteten blev restruktureret i oktober, og afrapporteringen er baseret på den restrukturerede aktivitetsbeskrivelse.

L1b_RDM Processer og Organisation – DTU_2018_10_31.docx

L1b_RDM på KU_HUM_Nov2018.docx

L1b_RDM på KU_Nov2018.docx.

Helt kort viser organisationsdiagrammerne og beskrivelserne for AAU, KU, DTU, SDU fire måder at organisere sig på:

DTU: stærk biblioteksrolle, dialog med institutter, resourcer både centralt på bib og på institutter.

AAU: Ny enhed CLAAUDIA – Research Data Services, der samtænker 1. Infrastruktur og værktøjer, 2. Træning og guides samt 3. Support og rådgivning

SDU: matriksorganisation, bibliotek har vigtig rolle samt RIO (Research and Innovation), samt dialog med institutterne.

KU: Følgegruppe for DM med et stort fokus på informationssikkerhed og GDPR, der åbner for planer for organisatorisk forankring af RDM. Samtidig har HUM på KU opbygget sin egen lokale supportorganisation.

Leverance 1c: Intern interessentanalyse for AAU, KU, DTU og SDU.

Denne leverance omfatter interessentanalyser vedrørende RDM for AAU, KU, DTU og SDU, der alene er delt internt i aktivitetsgruppen. Materialet har dannet grundlag for vidensudveksling og diskussion af interesserter.

Leverance 1d: Kort opsummering af interessentanalyser

AAU, DTU, SDU og KU har givet opsummeringer af de interne interessentanalyser som en del af de organisatoriske beskrivelser anført under leverance 1b ovenfor.

Her resumeres kort fra opsummeringerne men da teksterne er taget ud af en længere sammenhæng, henvises til organisationsbeskrivelserne for detaljer.

AAU

CLAAUDIA-teamet på AAU har lavet en interessentanalyse hvor fokus har været på CLAAUDIAS interesserter. I forbindelse med den brainstorm baserede analyse valgte vi at inddrage Jørgen Rybirs model ("betydning for udførelsen af opgaven" og "indflydelse/magt"). Arbejdet med interessentanalysen har fungeret som en øjenåbner og en god måde at skabe fokus på vigtigheden af at have fokus på de enkelte interesserter i forbindelse med involvering og inddragelse. CLAAUDIA teamet vil arbejde videre med interessentanalysen og de afdækkede resultater i forbindelse med kommende handlingsplaner og kommunikationsplan.

DTU

På DTU er der en række vigtige bidragydere og interesserter:

DTU Bibliotek har et centralt team der arbejder med forskningsdata management for at sikre en ensartet tilgang til emnet for hele universitetet. Teamet koordinerer samarbejdet mellem alle relevante administrative enheder og DTU's institutter og forskningscentre samt nationale og internationale interesserter. Teamet planlægger og udfører workshops og pilotprojekter omkring forskningsdata management på tværs af DTU, tilbyder en helpdesk (datamanagement@dtu.dk) og rådgiver forskere og medarbejdere.

Kontor for Jura og Kontrakter håndterer samarbejdsaftaler og kontrakter og rådgiver om en række emner.

Forskningskontor: DTU's centrale forskningsstøtte vejleder forskere og projektadministratorer i hvordan data management adresseres i ansøgningen til de forskellige fonde. Forskningskontoret yder kun pre-grant support, men arbejder tæt sammen med DTU Bibliotek, der tilbyder post-grant support.

Policykontor: Konsulenten for forskningsintegritet på Policykontoret står for implementeringen af den danske Code of Conduct. Hun koordinerer undervisningen i god videnskabelig praksis for PhD studerende og medarbejdere.

Kontor for Forskningsanalyser: Kontoret beskæftiger sig blandt andet med nye metoder til måling af forskningsresultater og impact og meritering, f.eks. for at efterleve principperne for Open Science og FAIR data.

IT Service: DTU's centrale IT service faciliterer DTU's IT sikkerhedsforum, der sammen med DPO'en koordinerer GDPR implementeringen og håndteringen af persondata.

Forsknings IT: Kontoret understøtter forskningen på DTU med særlige it-løsninger og rådgiver om anvendelse af eksisterende it-løsninger eller udvikler i samarbejde med forskningsprojekterne særlige løsninger.

Andre interessenter omfatter: Afdeling for Uddannelse og Studerende, Databeskyttelsesrådgiver, Biblioteksforum, Afdeling for Innovation og Sektorudvikling – Forretningsudvikling, Det ForskningsAdministrative Netværk, samt internationale partnere.

KU

For KU er lister af interessenter er også blevet opstillet vha. Rybirk² tilgange til interessenter i forhold til både viden, magt, og bidrags-/belønningsbalance. Her gives en kort opsummering: Både KU-IT, afdelingen for informationssikkerhed samt DPO'en har stor værdi for at RDM kan håndteres. For følgegruppen er det relevant at opnå et samarbejde med de to afdelinger i F&I forskningsservice og TechTrans, udvalgene KANFI og KUFIR, samt praksisudvalget.

For at opnå smidig rådgivning af forskerne er der desuden brug for en defineret proces vedrørende samarbejde med kommunikationsafdelingen vedrørende kommunikation af viden og nyheder vedrørende RDM ud til forskere og andre RDM interessenter. KB fungerer som KU's bibliotek. Der er adskillige gode vidensressourcer på KB som der trækkes på i forskellige sammenhænge, men det er uklart hvad KB kan bidrage med i RDM-arbejdet på KU. Det er dog opløftende at det ledelsesmæssige fokus på RDM er tilstede på et overordnet plan på KU.

For Humaniora på KU er de grupper, der bør inddrages i RDM, herunder særligt forskningsstøttemedarbejderne, placeret i forskellige ledelsesstrenge. Den lokale forskningsstøtte ledes af institutadministratoren og indgår i netværk med forskningsstøtten, der er en del af i fakultetsservice. KU-IT og KU's datamanagementkoordinator er under universitetsdirektøren; mens kommunikationsafdelingen refererer til dekanen. De enkelte forskere refererer til institutlederne, og udgifter i forhold til forskernes arbejde afholdes af forskningsbevillinger eller af instituttet. Indførelse af RDM adresserer derfor ikke kun en enkelt afdeling, men de nye opgaver vil skulle bakes op af en række forskellige ledere i organisationen.

² Jørgen Rybirk, *Projektledelse i politisk styrede organisationer*, Samfundslitteratur, 2015.

SDU

En række grupper på SDU har en interesse i området forskningsdata management og organiseringen omkring support-arbejdet. Nedenfor er listet interessenterne og hvordan de spiller ind på området.

- Forskerne. Forskerne bliver i stigende grad opmærksomme på at der stilles krav til dem på området, både fra forskningsfonde og tidsskrifter/forlag, men også i forbindelse med GDPR og den nye Open Science Politik på SDU, der stille krav om DMP'er, FAIR data og Open Access.
- Universitetets ledelse. SDU har besluttet at SDU skal være eksemplariske i behandlingen af forskningsdata (og andre data) der indeholder persondata. Det stiller krav til infrastruktur, kompetencer og resurser til håndtering af data. Derfor understøtter ledelsen de initiativer, der indtil videre er fremlagt, herunder etableringen af SDU DM Forum og RDM Support.
- SDU DM Forum. I forlængelse af etableringen af Det Nationale Forum for Forskningsdata Management blev der på SDU oprettet et lokalt forum kaldet SDU DM Forum. Formålet er bl.a. styre implementeringen af Open Science politikken, sikre og understøtte RDM Supporten i deres arbejde, og derudover at deltage i data management-aktiviteter, internt som eksternt finansieret. Det er også her SDU's ledelse kan hente vejledning i forhold til politiske/strategiske beslutninger.
- Forskerstøtteenhederne. Forskerstøtteenhederne har en tæt kontaktflade med de forskere, der søger eksterne midler, og som møder de mangeartede krav herfra. De har brug for at kunne rådgive forskerne, eller i det mindste at vide at RDM Supporten kan hjælpe i den forbindelse og henvise hertil. Forskerstøtteenhederne er således også repræsenterede i SDU DM Forum.
- IT Service. IT Service er SDU's primære leverandør af forskningsinfrastruktur og dermed de nærmeste (enten direkte eller via RDM Support) til at rådgive forskerne om de tekniske løsninger, der er til rådighed.
- eScience Center. eScience Center er et forholdsvis nyt center, der primært arbejder med Supercomputeren Abacus, men som også står bag udviklingen af en ny infrastruktur til forskningsdata, "SDU Cloud", der bl.a. omfatter lager, data management, kontakt til Abacus og udstilling af data.
- Biblioteket. På biblioteket benyttes kontaktbibliotekarere som bindeled mellem biblioteket og forskerne, og dermed skal kontaktbibliotekarerne være klædt på til at kunne vejlede i et begrænset omfang og i højere grad vide hvor de skal henvise forskere. Kontaktbibliotekarerne deltager i forskelligt omfang på institutmøder, hvor de dels kan bidrage med videndeling og opsamle feedback fra forskerne. Det er også på biblioteket at RDM Supporten er forankret, og det er bibliotekschefen der er leder af SDU DM Forum.
- RIO. Juristerne i RIO er vigtige samarbejdspartnere i forhold til de juridiske forhold vedr. forskningsdata. Navnlig omkring GDPR er der vigtig rådgivning at hente. RIO er også forpligtet til at føre fortegnelsen over de behandlinger af persondata, der i forskningsøjemed foregår på SDU.
- "Data Stewards". Der er begyndende tiltag på fakultetsniveau til at ansætte tværgående data-eksperter, der kan supportere forskerne med deres data. Der er endnu ikke etableret et formelt samarbejde mellem disse og RDM Support, men det er planen at inddrage disse i arbejdet, så der dels ikke rådgives i modstrid med hinanden, og så der ikke er forvirring hos forskerne omkring hvem, der kan hjælpe med hvad.

Leverance 1e: Erfaringer med RISEmodellen for KU's RDM

Der er lavet en analyse baseret på RISE modellen. RISE-modellen er pilotafrprøvet på KU's RDM-service, se: ProcOrg_Leverance1e_RISEmodellen_KU_RDM_2018.pdf.

RISE er et "benchmarking tool" der er designet til at facilitere planlægning og udvikling af RDM-service på institutionsniveau. Analysen har til formål at undersøge om RISE-modellen skal foreslås som værktøj til Følgegruppen for Datamanagement på KU for at lægge en plan for den ønskede RDM-indsats i 2019.

Efter at have udført analysen konkluderes at alle 21 kompetencerne berører relevante vinkler for infrastrukturer til RDM, og aspekterne der definerer de enkelte niveauer er relevante at forholde sig til i en vurdering af RDM-support. Hvis man forsøger sig med en kort og overordnet opsummering af analysen viser den at for 20 kompetencer skønnes KU at befinde sig på niveau 1-2, og for én kompetence på niveau 3.

RISE-modellens forslag til niveauopdeling passer ikke helt godt til KU's organisering, men kan bedre anvendes enten for hver enkelt infrastruktur-service eller for hver supportorganisation vedrørende RDM. Modellens styrke vurderes således til at være størst i planlægning og drift af en enkelt service, eller de services som en given RDM-supportorganisation håndterer.

Modellen opdeler de 21 kompetencer i ti områder af datamanagement. For disse ti områder tilbyder modellen desuden nogle "facetter til overvejelse", det skønnes at disse med fordel bringes ind i en diskussion for at planlægge KU's initiativer på RDM-området. Disse facetter kunne være udgangspunkt for en fremlæggelse og en diskussion i enten både KU's følgegruppe eller i andre grupper af medarbejdere fx HUM's koordinationsudvalg for datamanagement, eller med en gruppe af medarbejdere fra KU-IT eller KU's informationssikkerhedsgruppe.

Leverance 1f: Udfordringer/gaps/barrierer

I denne leverance har vi undersøgt hvilke særlige udfordringer vi oplever på institutionerne pt for RDM.

Disse opsummeringer er set fra aktivitetsgruppens perspektiv og skal alene anses som de enkelte medlemmers opfattelser, og ikke som de enkelte institutioners overordnede syn på udfordringerne og opgaverne i RDM. Vi deler alligevel disse tanker med DM Sekretariatet og fremlagde dem delvist allerede ved DM Forum mødet i december 2018 for at vores standpunkter kan komme til DM Forums kendskab fordi vi mener det er et vigtigt input til processen med at vælge indsatsområder og planlægge RDM-aktiviteter i 2019.

Leverance 2e's "Liste af barrierer" afrapporteres implicit en del af denne leverance, da det viste sig svært at formulere barrierer uden samtidig at berøre gaps/udfordringer.

AAU

AAU har fokus på at gøre det nemt for brugeren at få overblik over emner der hænger meget sammen via bl.a. CLAAUDIA websitet. Det ikke er interessant hvilket område der leverer en service, men den service der leveres. Særligt data management og data science har dog meget tætte berøringsflader, og det er svært at definere hvor den ene starter og den anden slutter.

AAU udfordringer/gaps:

- Data Management som begreb
- Kompetenceprofiler
- Faglige og organisatoriske snitflader

Websitet <https://www.claudia.aau.dk/> vil løbende blive udbygget, og der arbejdes i øvrigt med en kommunikationsstrategi for CLAAUDIA, som dækker bredere og mere end data management.

DTU

DTU udfordringer/gaps/manglende fokus opsummeres kort til:

- Håndtering af data i den aktiv forskningsfase
- Langtidsopbevaring af følsomme data
- "FAIR data og Innovation i praksis"
- Opbygning af lokale supportfunktioner ("Data Ambassadører" på institutterne)

Se også Bilag B: *Forskningsdata management på Danmarks Tekniske Universitet: Gap analyse.*

KU

Udfordringerne for RDM på KU kan fra en vinkel se således ud:

- Muligheder for at træffe beslutninger vedr RDM KU: KU's følgegruppe for RDM er har ikke særlig beslutningskompetence på RDM'området, men kan alene indstille til andre organer at beslutte vedrørende RDM på KU.
- Kommunikationsindsats vedr. RDM: kræver flere resurser end der kunne afsættes i 2018.
- Synlighed for nuværende RDM-aktiviteter: det kunne være hensigtsmæssig at udarbejde en kommunikationsplan for RDM-aktiviteterne og få viden om RDM bedre udbredt
- Fordel hvis niveauet af opmærksomhed i ledelseslag om hvad RDM er (og hvorfor det er vigtigt for organisationen) styrkes.

SDU

Udfordringer/gaps/manglende processer på SDU ud fra forskellige perspektiver:

Infrastrukturmæssigt:

- Data Management af aktive data (under udvikling)
- Langtidsbevaring (under udvikling)
- Repository (under udvikling)

Der er et system til data management under udvikling, så infrastruktur mæssigt er SDU på rette vej. Vil dog næppe kunne dække samtlige forskeres behov.

Adfærd/kultur/kompetencer:

- FAIR data
- Data Management Planning

Der er et generelt lavt vidensniveau i forhold til struktureret data management hos mange forskere. På nogle fagområder er vidensniveauet ganske højt, men andre steder lavt. Der er behov for at højne den generelle viden om FAIR data og god databehandlingspraksis. Derudover er der en udfordring i forbindelse med at ændre forskernes holdning til deling af forskningsdata.

Lokal support

- Etablering af lokal (institutvis) support

Der er behov for at der lokalt på institutterne findes "data managere" eller "data stewards", der kan hjælpe forskerne med dels at højne deres viden og kompetencer, dels at udføre nogle af de opgaver, der er forbundet med at frembringe FAIR data.

Afsluttende kommentar

Samarbejdet i leverance 1 har gennem hele aktivitetsperioden været inspirerende og givet gode informationer om andre institutioners erfaringer, som der har kunnet drages nytte af lokalt. Vi har haft hyppige møder, og på alle 15 afholdte møder i 2018 har opgaverne i leverance 1 været på dagsordenen.

I august-september blev der desværre en pause i arbejdet pga skiftende aktivitetsledelse og restrukturering af aktiviteten. Der er i de kvartalsvise afrapporteringer i maj og august angivet både status og udvikling vedrørende RDM hos de enkelte institutioner, og for dele af leverance 1 og 2. Disse statusrapporter er ikke videreført i samme omfang efter restruktureringen, men der er i de seneste måneder lagt mere vægt på afleveringsdokumenter og oplæg til DM Forum. Her opsummeres således med fokus på perioden fra oktober til december, og i den periode har vi fortsat haft hyppige møder og delt erfaringer og udviklinger. Det er tydeligt at organisationerne griber RDM håndteringen meget forskelligt an, men det gør stadig udveksling af erfaringer og initiativer brugbare, for RDM-opgaverne synes stadig at ligge på forholdsvis få medarbejdere.

Fortsat samarbejde vil være nyttigt

Der er interesse i den nuværende aktivitetsgruppe for at videreføre en del af arbejdet fra denne aktivitet. Fokus i en videreførelse kan lægges på processerne med at få implementeret RDM-politikkerne og arbejdet med kommunikationsstrategier og -metoder for RDM.